

ПРОБЛЕМЫ ОБЩЕГО И СОПОСТАВИТЕЛЬНОГО ЯЗЫКОЗНАНИЯ

Д. Батушава

КАТЭГОРЫЯ ДЭМІНУТЫЎНАСЦІ Ў БЕЛАРУСКАЙ, ШВЕДСКАЙ І АНГЛІЙСКАЙ МОВАХ

У беларускай мове значэнне дэмінітыўнасці звычайна выражаецца з дапамогай словаўтваральных афіксаў, а словы са значэннем памяншальнасці могуць адначасова набываць розныя эмацыянальна-экспрэсіўныя адценні (напрыклад, ласкальнасці).

Суфіксы са значэннем памяншальнасці далучаюцца як да асноў уласнабеларускіх слоў, так і запазычаных. Напрыклад: *зубрык, домік, гарадок, дзянёк, каменьчык, саначкі, сенцы, хлапчук, сонейка, вагончык* і г.д. Памяншальныя прыметнікі з дадатковымі суб'ектыўна-ацэначнымі значэннямі ўтвараюцца пры дапамозе суфіксаў суб'ектыўнай ацэнкі ад якасных прыметнікаў: *салодзенькі, паўнютокі, раўнюсенькі, танюсенечкі* і г.д. Акрамя гэтага катэгорыя дэмінітыўнасці можа ўтварацца з дапамогай аналітычных сродкаў выражэння, такіх як *маленькі, невялікі*. Напрыклад, *невялікі вопыт, маленькая зніжка, маленькія дзеці* і г.д.

Дэмінітыўнасць у шведскай мове выражаецца пераважна лексічнымі сродкамі і вельмі абмежавана – словаўтваральнымі. Толькі нязначная колькасць слоў утворана з дапамогай словаўтваральных афіксаў, як правіла, ад слоў іншамоўнага паходжання. Напрыклад: суфікс *-(l)ing* выкарыстоўваецца ў вытворных словах-архаізмах (*en ättling* 'нашчадак' і *en kulting* 'парася, парсючок'); значэнне памяншальнасці можа выражаць суфікс *-is*: *knäppis* 'кнопачкі' і *brallis* 'штанишкі', *kramisar* 'абдымашкі', *flörtisar* 'заляцанні', прэфіксы *lill-*, *små-*, *pytte-* і *mini-*, якія спалучаюцца як з назоўнікамі, так і з прыметнікамі: *pytteliten* 'малюсенькі', *smågodis* 'ласуначкі'. Значэнне памяншальнасці набываюць спалучэнні назоўнікаў з *liten*: *en liten stund* 'крыху', *en liten rabbat* 'зніжка', *en liten påse* 'торбачка'.

У англійскай мове катэгорыя дэмінітыўнасці ў большай ступені ўтвараецца з дапамогай суфіксаў *-ie*, *-ette*, *-let*, *-ling*, *-kin*, *-s*, *-er*, *-le*, *-poo*: *darling* 'даражэнькі', *a kitchenette* 'куханька', *kissypos* 'пацалуначак', а таксама прэфіксаў *mini-* і *micro-*: *minilection* 'мінілекцыя', *minicomputer* 'мінікамп'ютар', *microchip* 'мікрачып'.

Акрамя афіксацыі для перадачы памяншальна-ласкальнага значэння ў англійскай мове таксама выкарыстоўваюцца а) аналітычныя ўтварэнні пры дапамозе прыметнікаў *small*, *little*, *tiny*, *teensy*, *diminutive*, *miniature*, *petite*: *a petite woman* 'мініяцюрная жанчына', *the diminutive experience* 'маленькі вопыт'; б) усячэнне: *Dani* 'Danielle', *Greta* 'Margaret', *Lisa* 'Melissa/Elizabeth'. У некаторых выпадках усячэнне спалучаецца з суфіксацыяй *-ie/-y*. Напрыклад, *Andrew* – *Andy*; словаскладанне: *a teardrop* 'слязінка'; рэдуплікацыя: *Georgie-Porgie*, *Tinky-Winky*. Аналітычны спосаб: *a puny little bone* 'костачка', *a baby elephant* 'сланяня', *soft and squishy* 'мякенькі'. Такім чынам, можна сцвярджаць, што памяншальна-ласкальнае значэнне тут утвараецца і сінтэтычным, і аналітычным шляхамі.